

Dit is een uitgave van het bisdom van Breda

Veemarktstraat 48, 4811 ZH Breda

T 076 5223444

E secretariaat@bisdombreda.nl

F 076 5216244

I www.bisdombreda.nl

Januari 2012

BISDOM BREDA

A photograph of a priest in white vestments holding a large, ornate processional cross. The cross is made of dark wood or metal and features a circular medallion in the center with a relief of a figure. The priest is seen from the side, looking towards the cross. The background is a blurred crowd of people seated in a church, suggesting a liturgical event. The overall scene is set within a church interior with stone walls and columns.

Bestuursbrochure

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	4
1. Seksueel misbruik van minderjarigen door medewerkers van de Kerk	5
2. Benoeming bisschoppen	7
3. ‘In de duizend gezichten van Uw volk’	8
Samenvoeging parochies	9
Ondersteuning parochiebestuurders	10
Herstructurering dekenaten naar vicariaten	10
4. Goede zorg voor kerkgebouwen	11
Herbestemmingen	12
Het huis van God: waardig en passend gebruik	12
Diocesane commissies	12
5. Sacramenten	13
Nieuwe vormelingendag Lopend Vuurtje	13
Week van de sacramenten	13
6. De sociale leer van de Kerk	14
Geloofsboekjes	15
Geloofsgesprekken	15
Diaconale werkbezoeken van de bisschop	15
De Antoniusacademie	16
Kadercursus sociale leer en diaconie	16
Doorwerking	17
7. Bisdombedevaart en wereldjongerendagen 2011	18
Wereldjongerendagen 2013	19
Bisdombedevaart 2014	19
8. Bovendonk	20
Inzegening van de grote kapel	21
Ingebruikname zolder: de ‘Johanneszaal’	21
Studentenaantallen	21
Priester- en diakenstudenten bisdom van Breda	22

Kosten voor de opleiding	22
Roepingenzondag 29 april: sacramenten en sociale leer	22
9. Financiën	23
Begroting 2012	24
Projectmatig werken en externe financiering	24
Projecten en parochies	24
10. Priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers	25
Roeping	25
11. Fonds voor nieuw religieus leven	26
12. Vijftig jaar Vaticanum II: Jaar van het Geloof	27
13. Personeelsmutaties bisdomkantoor	28
14. Agenda bisschop Van den Hende (bezoeken en voordrachten)	30
15. Financiële paragraaf	40
Bijlage 1: Fondsen van het bisdom ten behoeve van de priester- en diakenopleiding	43
Bijlage 2: Overzicht 'In de duizend gezichten van Uw volk'	44
Bijlage 3: Overzicht priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers werkzaam in het parochiepastoraat	45
Bijlage 4: Brief bisschop Van den Hende op 10 mei 2011	46

VOORWOORD

Voorwoord

Voor u ligt de Bestuursbrochure over het jaar 2011. In verband met de benoeming van mgr. Liesen tot bisschop van Breda en zijn installatie tot bisschop op 28 januari 2012 hebben wij ervoor gekozen deze brochure niet zoals voorgaande jaren in het najaar uit te brengen, maar iets later.

Het loslaten van de opgebouwde band met het bisdom is een hele klus, schreef ik u toen in mei 2011 mijn benoeming tot bisschop van Rotterdam bekend werd gemaakt. Ik ben graag met u verbonden gebleven in de tijd dat het bisdom van Breda wachtte op de benoeming van een nieuwe bisschop. En ook nu, nu mgr. Liesen is aangetreden als nieuwe bisschop, blijf ik graag in gebed en gedachten met u verbonden.

Graag maak ik van dit voorwoord gebruik om mijn dank uit te spreken aan allen die zich deze jaren hebben ingezet voor de Kerk van Breda. Er zijn veel goede dingen tot stand gekomen met betrekking tot het geloof en roeping, de sacramenten en de sociale leer van de Kerk, de opleiding van nieuwe priesters en diakens voor het bisdom en de samenwerking en samenvoeging van parochies.

Ik wens u alle goeds toe voor de toekomst en Gods zegen!

+ J.H.J. van den Hende
Januari 2012

SEKSUEEL MISBRUIK VAN MINDERJARIGEN DOOR MEDEWERKERS VAN DE KERK

Seksueel misbruik van minderjarigen door medewerkers van de Kerk

Op 16 december 2011 presenteerde de heer Deetman het eindrapport van de Onderzoekscommissie. Enkele weken daar aan voorafgaand vond op maandagmiddag 28 november een bijeenkomst plaats om priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers van het bisdom van Breda te informeren over de vernieuwde procedures van het Meldpunt Seksueel Misbruik RKK. De bisschop wilde persoonlijk met de priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers in het bisdom de vernieuwde procedures bespreken van het Meldpunt.

Het Meldpunt is de opvolger van Hulp en Recht, dat in 1995 werd opgericht. Door de toename van het aantal meldingen en klachten in 2010 en 2011 bleek dat Hulp en Recht moest worden omgevormd tot een nieuwe, verbeterde organisatie. Het Meldpunt Seksueel Misbruik RKK kent vier pijlers: melding, hulp, klacht, schade. Deze worden uitgewerkt op de website van het Meldpunt www.meldpuntmisbruikrkk.nl.

De kwestie van het seksueel misbruik van minderjarigen door vertegenwoordigers van de Kerk houdt velen binnen en buiten de Kerk terecht bezig. In de Bisschoppenconferentie en met de Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR) werd het onderwerp veelvuldig besproken. De getuigenissen van en gesprekken met slachtoffers hebben de Kerk indringend bewust gemaakt van wat seksueel misbruik bij minderjarigen aanricht.

De bisschoppenconferentie en de KNR vroegen verschillende commissies om onderzoek te doen en advies uit te brengen:

- Onderzoekscommissie seksueel misbruik in de RK-Kerk (vz. de heer Deetman)
- Commissie Lindenbergh, deze bracht advies uit over een compensatieregeling voor slachtoffers (vz. de heer Lindenbergh)
- Coördinatiecommissie, commissie van de Bisschoppenconferentie en de KNR voor de implementatie van ontvangen adviezen (vz. de heer Bandell)

Bisschop Van den Hende gaf een persoonlijke reactie naar aanleiding van de presentatie van het eindrapport van de Onderzoekscommissie door de heer Deetman. In zijn reactie, die zowel op de website van het bisdom van Breda als het bisdom Rotterdam werd geplaatst, ging de bisschop in op het leed van slachtoffers en de trieste constatering dat het heel moeilijk zal zijn om de band met slachtoffers vanuit de Kerk te herstellen. “De trieste constatering dat de feiten niet ongedaan kunnen worden gemaakt, is uitgangspunt bij alle verbeteringen die we in onze organisatie doorvoerden en zullen doorvoeren. Ik hoop dat dit ons, en allen die zich inzetten voor de Kerk, niet ontmoedigt om steeds het goede te doen met het oog op de slachtoffers, en steeds het goede te blijven kiezen om zo goed mogelijk recht te doen aan slachtoffers. Daarbij kunnen we niet vooruitlopen op vergeving die slachtoffers ons ooit nog zouden willen schenken. Hoezeer wij ook hopen vergeven te worden.”

Bisschop Van den Hende stelde in overleg met mgr. Liesen een Diocesane voortgangscommissie in. De Voortgangscommissie heeft als belangrijkste taak goede aandacht te geven aan mensen die als minderjarige slachtoffer werden van seksueel misbruik door medewerkers van de Katholieke Kerk in het bisdom Breda. De Diocesane voortgangscommissie zal de bisschop gaan adviseren in concrete kwesties en aanspreekpunt zijn voor slachtoffers. Daarnaast zal de Diocesane voortgangscommissie toezien op adequaat contact met (vermeende) daders.

Om toe te lichten hoe de hedendaagse priesteropleiding de emotionele en affectieve rijpheid van kandidaten onderzoekt, publiceerde de website van het bisdom een interview met rector Schnell (1 december 2011). Dit interview werd ook gepubliceerd in de nieuwsbrief van de Priester- en diakenopleiding Bovendonk (februari 2012). De opleiding Bovendonk kent al zo'n 15 jaar een algemeen psychologisch onderzoek, dat onder meer nagaat hoe het is gesteld met de emotionele en affectieve rijpheid van kandidaten. Standaard wordt van de kandidaten een verklaring van goed gedrag gevraagd.

BENOEMING BISSCHOPPEN

Benoeming bisschoppen

Onverwacht, want de bisschop was nog maar vijf jaar bisschop in Breda, werd bisschop Van den Hende op 10 mei 2011 door paus Benedictus XVI benoemd tot bisschop van Rotterdam. Hij nam de zetel van Rotterdam in bezit op 2 juli 2011. Mgr. van den Hende kwam in 2006 naar Breda als bisschop-coadjutor van mgr. Muskens. Op 9 september 2006 werd zijn benoeming bekendgemaakt en op 25 november volgde de bisschopswijding. Eind 2007, op 31 oktober, volgde mgr. Van den Hende mgr. Muskens op als bisschop van Breda.

In afwachting van de benoeming van de nieuwe bisschop van Breda was mgr. Van den Hende apostolisch administrator van het bisdom. Op 26 november 2011 maakte het Vaticaan bekend dat paus Benedictus XVI mgr. Liesen, hulpbisschop van het bisdom 's-Hertogenbosch, benoemde tot bisschop van Breda. Hij nam op 28 januari 2012 de bisschopszetel van Breda in bezit tijdens een plechtige eucharistieviering in de H. Antoniuskathedraal.

Bij het aantreden van een nieuwe bisschop moet de vicaris-generaal opnieuw worden benoemd. Mgr. Liesen herbenoemde Vincent Schoenmakers tot 1 augustus 2012 als vicaris-generaal.

**'IN DE DUIZEND GEZICHTEN
VAN UW VOLK'**

'In de duizend gezichten van Uw volk'

In 2006 werd met de publicatie van de beleidsnota 'In de duizend gezichten van Uw volk' een start gegeven aan een beleidstraject om te komen tot maximale samenwerking van parochies op zes beleidsterreinen: geloof, pastoraat, personeel, financiën, gebouwen, besturen. Parochies werken in 21 samenwerkingsverbanden aan een kwantitatieve inventarisatie en een kwaliteitstoets en spreken met het bisdombestuur over hun beleidsoriëntaties en voornemens. Eind december 2011 hadden 12 samenwerkingsverbanden dit gesprek gevoerd. Het beleidstraject mondt voor elk samenwerkingsverband uit in een parochieplan, waarin aan elk beleidsterrein goede aandacht wordt gegeven.

Samenvoeging parochies

Nu het einde van het beleidstraject 'In de duizend gezichten van Uw volk' in zicht komt kunnen over de periode 2006-2012 onderstaande samenvoegingen worden gemeld. Bij elke parochie is ook informatie over de caritasinstelling opgenomen. In de regel volgen de parochiële caritasinstellingen als parochies worden samengevoegd. In sommige gevallen gaat de samenvoeging van caritasinstellingen vooraf aan die van parochies. In een enkel geval is de samenvoeging van de parochies aanleiding om een caritasinstelling op te richten waar deze nog niet bestond.

- **1 jan 2007 Nazarethparochie Breda (vijf parochies).**
De caritasinstellingen werden tegelijk met de parochies samengevoegd.
- **1 jan 2008 Lievevrouweparochie Bergen op Zoom (twee parochies).**
De caritasinstellingen waren al sinds 1 januari 1999 samengevoegd tot één interparochiële caritasinstelling. Op 1 januari 2008 is dit een parochiële caritasinstelling geworden die de parochienaam volgt.
- **1 juli 2008 St. Christoffelparochie regio Halsteren (vier parochies).**
De caritasinstellingen werden tegelijk met de parochies samengevoegd.
- **1 jan 2010 H. Mariaparochie Walcheren (twee parochies).**
De caritasinstellingen werden tegelijk met de parochies samengevoegd.
- **1 jan 2010 H. Catharinaparochie Oosterhout (negen parochies, zeven kerken).**
De caritasinstellingen werden tegelijk met de parochies samengevoegd.
- **Op 1 januari 2010** werden de caritasinstellingen binnen de parochie Oost-Zuid-Beveland samengevoegd (de caritasinstellingen van Hansweert, Rilland en Yerseke).

- Op 1 januari 2010 werden de twee parochiële caritasinstellingen van de Roosendaalse parochies Onze Lieve Vrouw en Emmaus samengevoegd tot één interparochiële caritasinstelling.
- 1 jan 2011 St. Annaparochie Steenberg (zeven parochies).
De caritasinstellingen waren al sinds 1 januari 2002 samengevoegd tot één interparochiële caritasinstelling. Op 1 januari 2011 is dit een parochiële caritasinstelling geworden die de parochienaam volgt.
- 1 jan 2012 St. Elisabethparochie te Raamsdonksveer (zes parochies).
In deze regio waren geen caritasinstellingen. De samenvoeging van de parochies is aanleiding om een caritasinstelling in het leven te roepen.
- 1 jan 2012 Parochie H. Maria, Sterre der Zee, te Hulst (dertien parochies).
De caritasinstellingen werden tegelijk met de parochies samengevoegd.

Ondersteuning parochiebestuurders

Voor de ondersteuning van parochiebestuurders wordt jaarlijks de Basis cursus parochiebestuur gegeven (voorheen de INB-cursus). Deze is bedoeld voor nieuwe bestuurders en zittende bestuurders kunnen deelnemen bij wijze van opfriscursus. Elk jaar worden enkele vervolgbijeenkomsten georganiseerd. Op maat kan een cursus worden aangeboden over de nieuwe parochieorganisatie in samenwerkingsverbanden waar parochies worden samengevoegd.

Herstructurering dekenaten naar vicariaten

Ook voor dekenaten is een herstructurering voorzien. Met ingang van 1 januari 2012 wordt de aanzet gegeven tot de oprichting van twee vicariaten in het bisdom van Breda, het vicariaat Middelburg en het vicariaat Breda. De nieuwe indeling in twee vicariaten is een logisch gevolg van de samenvoeging van parochies. De lijnen worden immers korter en minder in aantal. De twee vicariaten komen in de plaats van de huidige drie dekenaten. De herstructurering (een gelijktijdige afbouw van de dekenaten en opbouw van de vicariaten) krijgt zijn beslag in de loop van 2012.

De afdracht van parochies voor de vicariaten wordt lager, mede door een lagere personele bezetting. De afdracht wordt met name aangewend voor werkzaamheden rond het voorbereiden van benoemingen (in samenwerking met de benoemingenfunctionaris van het bisdom), oog voor het welzijn van pastorale beroepskrachten en oog voor de samenwerking van parochies.

GOEDE ZORG VOOR KERKGEBOUWEN

Goede zorg voor kerkgebouwen

De komende tijd zullen de gebouwen goede aandacht blijven vragen van de parochiebesturen. Parochies maken per samenwerkingsverband een gebouwenplan. Het parochiebestuur, dat een gedelegeerd bestuur is, kan daarin niet alleen opereren, maar alleen in samenwerking met het bisdom.

De afdeling bouwzaken van het bisdom ondersteunt parochies bij restauratie van gebouwen en bouwtechnische aangelegenheden. Voor juridische geldigheid van bijzondere uitgaven en herbestemmingen, en om hoofdelijke aansprakelijkheid van parochiebestuurders te voorkomen, zijn machtigingen van de econoom van het bisdom nodig.

Herbestemmingen

Het bisdom onderscheidt vijf vormen van herbestemming:

1. Het kerkgebouw kan afgebroken worden zonder dat er nieuwbouw van een kerkruimte voor in de plaats komt.
2. Het kerkgebouw kan afgebroken worden en op de plaats waar het stond kan een kleinere kerk worden gerealiseerd.
3. Het kerkgebouw kan behouden blijven als er goede mogelijkheden zijn om de liturgische functie te behouden in een verkleinde, uitsluitend kerkelijke ruimte in het gebouw. In het overige deel van het gebouw kunnen passende en waardige nevenfuncties een plaats krijgen.
4. Het kerkgebouw kan verkocht worden. Bijvoorbeeld aan een kerkgenootschap dat is aangesloten bij de landelijke Raad van Kerken.
5. Het kerkgebouw kan verkocht worden en een bestemming krijgen met een sociale maatschappelijke functie. In dat geval zullen de functies die in het gebouw een plaats kunnen krijgen en functies die uitgesloten zijn middels een juridisch kettingbeding worden vastgelegd.
(Beleidskatern Kerkgebouwen, augustus 2009)

Het huis van God: waardig en passend gebruik

Het kerkgebouw is het huis van God, de plaats waar de gemeenschap letterlijk ruimte maakt voor God en de sacramenten viert. Zorg voor goed gebruik van kerkgebouwen is daarom van belang. “Multifunctioneel gebruik van de kerkruimte, met meer functies in een en dezelfde ruimte, kan de waardigheid en passend gebruik onvoldoende borgen. Nevenfuncties in een kerkgebouw met een verkleinde kerkelijk-liturgische ruimte voor eredienst zijn wel mogelijk” (Beleidskatern Kerkgebouwen, augustus 2009).

Diocesane commissies

Vanwege de grote betrokkenheid van mensen op het kerkgebouw is het goed en zorgvuldig doorlopen van bestuurlijke processen van groot belang. Het bisdom kent vier commissies die parochies kunnen ondersteunen: de ‘Commissie kerkelijke gebouwen’, de ‘Diocesane commissie kerkelijk kunstbezit’, de ‘Beoordelingscommissie kerkbouw en kerkelijke kunst’ en de ‘Diocesane liquidatiecommissie’. Het bisdombestuur richtte een halfjaarlijks overleg in voor samenspraak met deze commissies, de afdeling bouwzaken en dekenale leidingen. Het eerste overleg vond plaats op donderdag 24 november 2011.

Sacramenten

In 2010 gaf het bisdom de aanzet tot hernieuwde aandacht voor het vieren van de sacramenten. Met een bisdommagazine, geloofsboekjes en geloofsgesprekken op tv in samenwerking met Omroep RKK vroeg het bisdom aandacht voor de zeven sacramenten. Ook werden certificaten (oorkondes) gemaakt om uit te reiken bij het heilig Doopsel, de eerste heilige Communie en het heilig Vormsel.

Nieuwe vormelingendag Lopend Vuurtje

Juist rond het vieren van de sacramenten komen mensen in aanraking met de Kerk. Er liggen volop uitdagingen en kansen, ook bij nieuwe generaties. Daarom gaf het bisdom in 2011 de diocesane vormelingendag Lopend Vuurtje nieuw en enthousiasmerend vorm. Speciaal voor de vormelingen werd op zakformaat een uitnodigend en inhoudelijk boekje gemaakt. Ook verscheen een bisdommagazine over de heilige Geest. Lopend Vuurtje vond plaats op 1 oktober (de eerste zaterdag van oktober) in Bergen op Zoom en maakte deel uit van de Week van de sacramenten.

Week van de sacramenten

In de Week van de sacramenten (26 september - 2 oktober 2011) vroeg het bisdom met een serie kleinschalige activiteiten aandacht voor de betekenis van de sacramenten. Het bisdom organiseerde deze week - met op elke dag een activiteit voor een specifieke doelgroep - om het gelovig verstaan van de sacramenten te verdiepen, en omdat vele mensen juist rond de sacramenten in contact komen met de Kerk en het evangelie. Parochies konden met eigen activiteiten aansluiten.

DE SOCIALE LEER **VAN DE KERK**

De sociale leer van de Kerk

Het jaar 2011 stond met diverse activiteiten in het teken van de sociale leer van de Kerk. De sociale leer van de Kerk is ontstaan als een antwoord op concrete problemen in de samenleving tijdens de industrialisatie eind 19e eeuw. Vanaf dat moment is de sociale leer steeds verder uitgewerkt. Het belangrijkste uitgangspunt van de katholieke sociale leer is de menselijke persoon. De mens is het beeld van God (Gen. 1, 27). Daarom komt iedere mens een waardigheid toe, die je als persoon nooit verliest.

Geloofsboekjes

De geloofsboekjes over de sociale leer die in 2011 verschenen, geven aan: “De sociale leer van de Kerk is ten diepste verbonden met onze roeping en met het vieren van de sacramenten. We worden gevoed door de sacramenten om onze band met Christus te versterken en om te getuigen van Gods liefde in woord en daad. Die liefde is de rode draad die door de sociale leer van de Kerk loopt” (Geloofsboekjes sociale leer van de Kerk, 2011). ‘Geef dat ons hart van liefde brandt’ heette daarom het gebedskaartje dat verscheen met Pinksteren 2011 en dat een deel van de tekst van het Veni Creator Spiritus bevat (‘Kom, Schepper Geest’).

Geloofsgesprekken

De katholieke sociale leer is in 2004 samengevat in het ‘Compendium van de sociale leer van de Kerk’ (ISBN 978-90-6858-782-1). Dit Compendium speelde een rol in de geloofsgesprekken over de sociale leer van de Kerk die in 2011 werden gemaakt in samenwerking met Omroep RKK. Voor pastorale beroepskrachten werd een bijeenkomst in het bisschopshuis georganiseerd op 12 september 2011. Bisschop Van den Hende sprak met de deelnemers over de relatie tussen de sociale leer en de sacramenten. Diaken dr. Fred van Iersel, diocesaan functionaris voor de sociale leer van de Kerk, lichtte het sociale onderricht van de Kerk toe.

Diaconale werkbezoeken van de bisschop

Nadat bisschop Van den Hende in 2010 startte met een serie diaconale werkbezoeken, werden in 2011 opnieuw werkbezoeken gepland. Tijdens een diaconaal werkbezoek informeert de bisschop zich met zijn staf op locatie over een bepaalde problematiek en gaat erover in gesprek met direct betrokkenen.

Rondom de thema's waar het bisdom concreet mee werkt (zorg, onderwijs, arbeid, publiek bestuur) werden de volgende diaconale werkbezoeken gebracht:

- aan de Voedselbank Breda, het bisdom maakte daarbij de aanschaf van een nieuwe vorkheftruck door de Voedselbank van Breda mogelijk (25 februari 2011)
- aan de regio West-Zeeuws-Vlaanderen in verband met de problematiek van vergrijzing en 'ontgroening' en het op niveau houden van het voorzieningenpeil (vrijdag 24 juni 2011)
- aan het Lievensberg ziekenhuis in Bergen op Zoom (7 oktober 2011)
- aan de KMA in Breda (20 januari 2012)

De Antoniusacademie

De Antoniusacademie is een forum waar mensen uit Kerk en samenleving op uitnodiging van de bisschop van Breda bij elkaar komen om een thema uit de sociale leer van de Kerk uit te werken en uit te dragen. De bijeenkomsten vinden plaats in de ontmoetingsruimte van de H. Antoniuskathedraal.

De Antoniusacademie is genoemd naar de heilige Antonius van Padua (12e-13e eeuw), de patroonheilige van de kathedraal in Breda. De heilige Antonius had in zijn tijd veel oog voor het leven en de ontplooiingskansen van individuele armen. Hij kwam voor hen op in zijn prediking én door zijn concrete voorbeeld. Antonius had ook zorg voor rijken en machtigen, namelijk dat zij door zijn prediking op hun beurt evenzeer oog zouden krijgen voor het leven van de kleinen en hen als mens, naar Gods beeld geschapen, zouden herkennen en erkennen.

De volgende Antoniusacademies vonden plaats:

- over de waarde van arbeid (13 mei 2011)
- over ontwikkelingssamenwerking en missie (9 september 2011)
- over waardevolle economie, bij deze Antoniusacademie was mgr. Liesen voor de eerste maal aanwezig (10 februari 2012)

Kadercursus sociale leer en diaconie

In 2012 werd de 'Kadercursus sociale leer en diaconie' voor het eerst verzorgd. Dit is een cursus specifiek voor vrijwilligers in parochies en (inter)parochiële caritas instellingen. De kadercursus sociale leer en diaconie completeert de kadercursussen liturgie en kerkmuziek en de kadercursus catechese, die eerder werden ontwikkeld. Het hele terrein van leren, vieren en dienen is daarmee voorzien. Elke kadercursus biedt een stevige inhoudelijke inleiding. Voor deelnemers die niet alle onderdelen in hetzelfde jaar kunnen volgen (de kadercursussen bestaan uit 12 tot 15 avonden) is het mogelijk een deel van de cursus het jaar erop te volgen, omdat de kadercursussen elk jaar worden aangeboden.

Doorwerking

De website van het bisdom en het bisdommagazine deden verslag van deze diaconale werkbezoeken en de Antoniusacademies. Ook worden vanwege de sociale leer van de Kerk met zekere regelmaat berichten van het persbureau van het Vaticaan vertaald voor de bisdomwebsite.

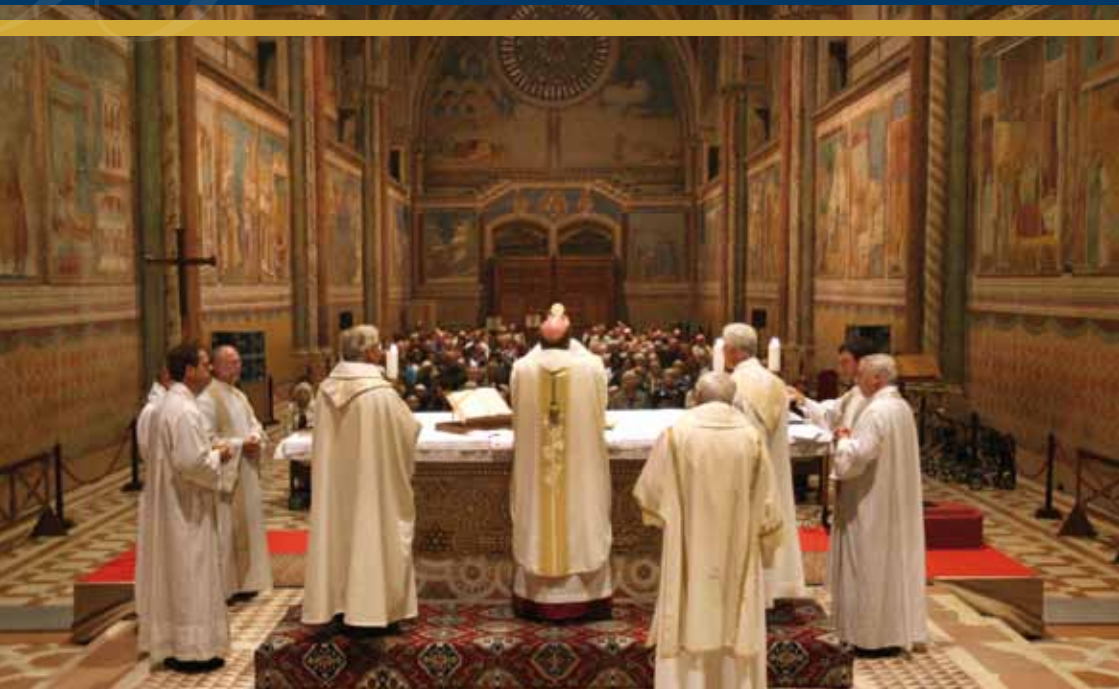
In het weekend van 2 en 3 juli 2011 vond in het bisdom van Breda de Zondag voor diaconie plaats. In dat weekend wordt speciaal de aandacht gevestigd op het diaconale werk binnen het bisdom zoals dat wordt uitgevoerd door de parochiële caritasinstellingen en werkgroepen diaconie. Het thema van de Zondag voor diaconie (2-3 juli 2011) was dit jaar 'Gevoed tot dienstbaarheid'. Het materiaal voor de Zondag voor diaconie nodigde uit de dienst aan de naaste te verbinden met de viering van sacramenten.

Bisschop Van den Hende nam in maart en april 2011 deel aan de halfjaarlijkse dekenale bijeenkomsten van de (inter)parochiële caritasinstellingen. De bisschop sprak met hen over de sociale leer van de Kerk en de activiteiten van het bisdom. De Kerk heeft steeds de opdracht in waarheid op te komen voor een samenleving die recht doet aan de mens en aan de waardigheid en roeping van de mens (Caritas in veritate, art. 9), gaf de bisschop aan. "God geeft ons een opdracht als verantwoordelijke mensen. Dat betekent dat we naast individuele caritas ook nadenken over structuren en er aan meebouwen."

Medewerkers van het bisdom werken in enkele diaconale projecten samen met parochies, zoals in het project 'De diaconale stad Roosendaal' en het inclusieproject dat op 1 januari 2012 startte in Zeeland en dat als oogmerk heeft de bevordering van integratie van mensen met een beperking in het parochiële leven.

Diverse diaconale initiatieven van het bisdom van Breda worden financieel mede mogelijk gemaakt door het Skanfonds.

BISDOMBEDEVAART EN WERLJDJONGERENDAGEN 2011

Bisdombedevaart en wereldjongerendagen 2011

In 2011 gingen jong en oud op pelgrimstocht. Een groep van 24 jongeren en begeleiders nam van 7 tot en met 22 augustus deel aan de wereldjongerendagen (wjd) in Madrid.

In oktober reisden ongeveer 200 pelgrims naar Padua en Assisi (22-29 oktober).

Bisschop Van den Hende, inmiddels bisschop van Rotterdam, reisde mee met beide bedevaarten. De thematiek van beide tochten lag in elkaars verlengde en ging over vriendschap met Christus. In de wjd werd dit vertaald als vriendschap met Christus, met de armen, en met elkaar. De bisdombedevaart sloot aan bij Franciscus en zijn vraag 'Heer, wat wilt Gij dat ik doe?'

Wereldjongerendagen 2013

In 2013 zullen jongeren naar de wjd in Brazilië reizen. Gezien het verwachte kleine aantal deelnemers gaat het bisdombestuur voor het bisdom van Breda uit van een 'wjd light', waarbij de organisatiekosten beperkt worden gehouden. Het bisdom van Breda verleent medewerking aan een reis die samen met het bisdom Rotterdam wordt georganiseerd.

Deze reis heeft het voorprogramma in Suriname. Vanuit het bisdom van Breda zijn er goede contacten met het bisdom Paramaribo, via de ondersteuning van de opleiding voor diakens en pastoraal werk(st)ers door vicaris-generaal Vincent Schoenmakers en de studierector van Bovendonk Jan Brok.

Bisdombedevaart 2014

De bisschop is voornemens om in de herfst van 2014 opnieuw een bisdombedevaart te organiseren. Op pelgrimstocht gaan is letterlijk elkaars tochtgenoot worden. De indrukken, geloofsgesprekken, contacten die ontstaan en de eucharistievieringen tijdens een reis zijn van grote waarde voor het geloofsleven en de onderlinge band in het bisdom. Parochies worden uitgenodigd bij de bedevaart aan te sluiten en parochianen ervoor uit te nodigen.

De bestemming wordt bekendgemaakt tijdens de reünie van de bisdombedevaart 2011, die plaatsvindt op Roepingenzondag 29 april 2012.

BOVENDONK

Bovendonk

Op 31 januari 2011 werd met de restauratie van de grote kapel van Bovendonk te Hoeven begonnen. De kapel werd gedurende het jaar grondig gerestaureerd. De begrote restauratiekosten kwamen uit op een bedrag van € 1.797.000. De provincie Noord-Brabant verleende op deze begroting een subsidie van € 1.031.141. Ook werden bijdragen ontvangen van het Skanfonds, ordes en congregaties, bisdommen en overige personen en instellingen, waaronder de P.G. Martensstichting.

Inzegening van de grote kapel

Op zondag 8 januari 2012 werd de kapel opnieuw in gebruik genomen en ingezegend door bisschop Van den Hende tijdens een pontificale eucharistieviering, waarin mgr. J. Liesen als bisschop-elect van Breda een van de concelebranten was. Rector Schnell stond in een dankwoord stil bij de betekenis van bisschop Van den Hende voor de opleiding. De Priester- en Diakenopleiding Bovendonk is vitaal, gaf hij aan, en dit is mede te danken aan bisschop Van den Hende die volledig achter de opleiding is gaan staan, aldus rector Schnell.

Ingebruikname zolder: de 'Johanneszaal'

Na enkele jaren met minder studenten groeit in recente jaren het aantal studenten op Bovendonk weer. Dat is verheugend voor de staf en allen die betrokken zijn op de opleiding, waaronder ook de leden van de Gebedskring roepingen van het bisdom. Het maakte het nodig om de voorheen ongebruikte zolder van het seminarie onder handen te nemen en in te richten tot een zaal die geschikt is voor grotere bijeenkomsten. Dit project werd mede mogelijk gemaakt door de financiële bijdrage van emeriti van het bisdom.

De Johanneszaal ligt op de zolder van de voorbouw. Vroeger woonden hier de zusters van de congregatie 'Alles voor Allen' die de zorg hadden voor de studenten van het grootseminarie Bovendonk. De zaal is genoemd naar Johannes de Doper, de patroon van Bovendonk. De zaal is geschikt voor grotere bijeenkomsten en zal ook functioneren als ontmoetingsruimte voor de studenten. Er kunnen ook diocesane activiteiten plaatsvinden.

Studentenaantallen

Studenten van de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk zijn afkomstig uit verschillende bisdommen en van congregaties. Ook twee Vlaamse bisdommen hebben een student op Bovendonk, namelijk het bisdom Antwerpen en het aartsbisdom Mechelen-Brussel.

Studentenaantallen Priester- en Diakenopleiding Bovendonk:

- 2007-2008: 16 studenten (12 priesterstudenten, 4 diakenstudenten), waarvan 5 nieuwe studenten in het eerste jaar
- 2008-2009: 16 studenten (12 priesterstudenten, 4 diakenstudenten), waarvan 3 nieuwe studenten in het eerste jaar
- 2009-2010: 23 studenten (17 priesterstudenten, 6 diakenstudenten), waarvan 8 nieuwe studenten in het eerste jaar
- 2010-2011: 23 studenten (16 priesterstudenten, 7 diakenstudenten), waarvan 6 nieuwe studenten in het eerste jaar
- 2011-2012: 25 studenten, (17 priesterstudent en 8 diakenstudenten), waarvan 5 nieuwe studenten in het eerste jaar

Priester- en diakenstudenten bisdom van Breda

Het studiejaar startte met 7 mannen die voor het bisdom van Breda hun opleiding aan Bovendonk volgen: 5 priesterstudenten en 2 diakenstudenten. Daarnaast volgen 2 jongere priesterstudenten hun studies aan de FKT (Faculteit Katholieke Theologie).

De priesterstudenten ontmoeten elkaar in het Antoniushuis. Dit is het studie-, woon- en vormingshuis voor priesterstudenten van het bisdom van Breda.

Kosten voor de opleiding

De opleiding van priesters en diakens kost geld. Gemiddeld kost een priesterstudent het bisdom op jaarbasis € 15.000. Voor de opleiding van priesters en diakens werd in 2008 het Opleidingsfonds priesters en diakens in het leven geroepen. Daarnaast bestaat sinds 1999 de Mgr. Frenckenstichting. De jaarlijkse collecte in parochies op Roepingenzondag is bestemd voor de Mgr. Frenckenstichting.

Roepingenzondag 29 april: sacramenten en sociale leer

Het bestuur van de Mgr. Frenckenstichting zette in zijn vergadering van 19 januari 2011 een lijn uit voor de inhoudelijke uitwerking van Roepingenzondag 29 april 2012. In de persoon van mgr. Frencken (1886-1949) wordt zichtbaar hoe eucharistie en dienst aan de naaste bij elkaar horen. Mgr. Frencken was directeur van de 'Eucharistische Werken' in het bisdom van Breda. Hij vroeg jonge vrouwen om voor arbeidersmeisjes cursussen te organiseren na werktijd. Uit deze groep jonge vrouwen kwam de Vereniging van Catechisten voort. De liefde tot God moest zich volgens de catechisten uiten in goedheid, respect voor de ander, rechtvaardigheid, barmhartigheid en trouw. Zo werden sociale leer en eucharistie daadwerkelijk en heel concreet met elkaar verbonden.

Financiën

Voor parochies in het bisdom van Breda liet het boekjaar 2010 ten opzichte van 2009 een daling zien van 2,8% over de totale inkomsten. Er was een lichte teruggang in de opbrengst van de actie Kerkbalans van 1,6%. De teruggang van opbrengsten uit vermogen was iets groter.

Het bisdom heeft, net als de parochies, inkomsten uit vermogen. Ook deze laten een teruggang zien, net als in de parochies onder invloed van het uitblijven van het herstel van de financiële markten.

Begroting 2012

Omdat de begroting 2012 afsluit met een negatief resultaat van € 110.000 vroeg de Diocesane raad voor Economische Aangelegenheden (DREA), die toezicht houdt op de financiën van het bisdom, om een financieel overzicht voor meerdere jaren. De begroting 2012 en de verwachting voor de komende jaren werden besproken in de vergadering van de DREA van 27 februari 2012.

Omdat het beeld voor de komende jaren laat zien dat de inkomsten van het bisdom teruglopen, terwijl de uitgaven stijgen, vraagt de DREA het bisdombestuur om te kijken wat nodig is voor gezonde bisdomfinanciën. In de vergadering van 27 februari keurde de DREA de begroting 2012 goed op voorwaarde dat de begroting voor 2013 geen tekort zal laten zien.

Projectmatig werken en externe financiering

Het bisdombestuur wil goede aandacht geven aan de financiering van activiteiten van het bisdom. Het bisdom heeft inmiddels goede ervaring opgedaan met projectmatig werken en het vinden van externe financiering voor projecten. Drukwerk zoals de Bestuursbrochure en bisdommagazines worden deels via externe middelen betaald. Ook kunnen medewerkers voor een deel via externe gelden worden betaald.

Projecten en parochies

De deskundigheid die op het bisdomkantoor is opgebouwd met betrekking tot projectmatig werken en externe financiering, wordt ingezet ter ondersteuning van parochies.

De Emmaüsparochie uit Roosendaal werd ondersteund bij het opstellen van een Seniorenproject, evenals de Michaelparochie in Breda en de Vijf Heiligen parochie in Made, die beide een project ouderenpastoraat konden starten met behulp van externe financiering.

Projecten rond ouderenpastoraat zijn kansrijk vanwege het diaconale gehalte. Goede zorg voor ouderen is van belang en parochies kunnen hier een rol in spelen. De demografische ontwikkeling in Nederland zorgt voor een nieuwe situatie, zoals we die voorheen nog niet hebben gezien, met nieuwe vragen en kansen en uitdagingen. Nederland telt steeds meer oudere mensen. Volgens cijfers van het CBS waren er in Nederland eind 2010 ruim 2,6 miljoen 65-plussers. Dat was 15,6% van de totale bevolking. Het CBS verwacht dat in 2040 een kwart (25,6%) van de bevolking 65-plusser is. Het gaat dan om 4,6 miljoen mensen.

PRIESTERS, DIAKENS EN PASTORAAL WERK(ST)ERS

Priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers

Door het verloop bij de priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers staat het bisdom voor de uitdaging om de komende jaren de pastorale zorg zo goed mogelijk op te vangen (zie bijlage 3 op p. 45). Heel concreet heeft het bisdom van Breda priesters en diakens nodig voor de bediening van de sacramenten, waarbij aandacht voor het vieren van de sacramenten samengaat met aandacht voor de sociale leer van de Kerk.

Roeping

De roeping tot het gewijde ambt van priester en diaken, of het religieuze leven is een bijzondere roeping, die het hele leven in het teken stelt van Christus. Pastoraal werk(st)ers geven antwoord op Gods roepstem door hun medewerking in het pastoraat in parochies en instellingen, op grond van hun zending van de bisschop. Elke mens heeft een roeping, die door God in het hart wordt gelegd. Het is de roeping van mensen om hun medemens lief te hebben, krachtens de liefde die God in het hart van de mens legt (Geloofsboekje over de sociale leer van de Kerk 2011, Liefde). Via de roepingcampagne 'Ik antwoord op wat U in mijn hart hebt gelegd' (www.roeping.nu) werkt het bisdom sinds 2008 aan versterking van het roepingklimaat in het bisdom. De roepingcampagne werd gestart naar aanleiding van het 25-jarige jubileum van de Priester- en diakenopleiding Bovendonk in 2008. Een positief roepingklimaat in de parochies is van belang wil de Kerk van Breda mensen goed kunnen ondersteunen en begeleiden in het verstaan van hun roeping en het geven van hun persoonlijke antwoord.

De gebedskring roepingen bidt in het bisdom van Breda om roepingen tot het priesterschap, diaconaat en religieuze leven. De gebedskring komt tweemaal per jaar bijeen, waarvan eenmaal op Roepingenzondag.

FONDS VOOR NIEUW RELIGIEUS LEVEN

Fonds voor nieuw religieus leven

Mgr. Liesen ondertekende in februari 2012 het oprichtingsdecreet voor het Fonds nieuw religieus leven. De eerste aanleiding om het fonds in te richten was een gift die het bisdom mocht ontvangen van een van de congregaties in het bisdom. Deze congregatie wilde graag enkele jaren een gift doen aan het bisdom met het oog op de voortgang van het religieuze leven in het bisdom. Het Fonds nieuw religieus leven wil ook andere diocesane congregaties in de gelegenheid stellen om een bijdrage te leveren ter ondersteuning van initiatieven voor nieuw religieus leven.

Het oprichtingsdecreet noemt twee overwegingen die ten grondslag liggen aan de oprichting van het Fonds nieuw religieus leven: het is gewenst voorzieningen te treffen om de roeping van mannen en vrouwen tot het religieuze leven in het bisdom van Breda te stimuleren en kandidaten voor het religieuze leven te ondersteunen; het is gewenst voorzieningen te treffen om initiatieven tot vestiging van religieuze gemeenschappen in het bisdom van Breda te onderzoeken, te bevorderen en te ondersteunen. Het fonds heeft mede tot doel hiertoe financiële middelen te verwerven.

VIJFTIG JAAR VATICANUM II JAAR VAN HET GELOOF

Vijftig jaar Vaticanum II: Jaar van het Geloof

In 2012 wordt herdacht dat het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) 50 jaar geleden startte. De paus roept daarom een Jaar van het Geloof uit. Het jaar wil een vernieuwde impuls geven aan de missie van de Kerk. Het Jaar van het Geloof begint op 11 oktober 2012, de dag waarop wordt herdacht dat 50 jaar geleden het Tweede Vaticaans Concilie begon. Het eindigt op 24 november 2013, op het hoogfeest van Christus Koning.

De twee redenen van paus Johannes XXIII om een Concilie bij elkaar te roepen, gelden nog steeds: voortdurende herbronning van het geloof en het verstaan van de tekenen van de tijd. Het bisdom van Breda sluit aan bij de aandacht voor het jubileum van het Tweede Vaticaans Concilie en het Jaar van het Geloof. In geloofsgesprekken op tv (in samenwerking met Omroep RKK) en via het bisdommagazine vraagt het bisdom aandacht voor de betekenis van het Concilie voor de Kerk. Op 11 oktober 2012 vindt om 12.30 uur een diocesane viering plaats in de H. Antoniuskathedraal bij gelegenheid van de start van het Jaar van het Geloof.

PERSONEELSMUTATIES BISDOMKANTOOR

Personeelsmutaties bisdomkantoor

Binnen het bisdomkantoor vonden de volgende personeelsmutaties plaats.

Per 28 januari 2012 is **mgr. J.W.M. Liesen** bisschop van Breda bij benoeming van paus Benedictus XVI en door het in bezit nemen van de bisschopszetel van het bisdom van Breda. Hiermee eindigt de periode dat **mgr. J.H.J. van den Hende** apostolisch administrator was van het bisdom van Breda (10 mei 2011 - 28 januari 2012).

Per 1 februari 2011 verleende de bisschop van Den Bosch, **mgr. Hurkmans**, opnieuw aan diaken De Weerd MA toestemming om voor drie jaar in de parochie

Breda-Centrum te blijven en parttime werkzaam te zijn. Zijn aanstelling als functionaris voor oecumene werd bijgesteld naar 0,1 fte.

Mevrouw Femke Timmermans MscBA beëindigde op 1 maart 2011 haar functie als diocesaan jongerenwerker vanwege het aanvaarden van een onderzoeksopdracht in Kenia bij de organisatie Mensen met een Missie.

Per 14 maart 2011 trad mevrouw Nancy van der Zande-van Geel bc. in dienst bij het bisdom voor de coördinatie van de deelname aan de Wereldjongerendagen in augustus in Madrid. Haar aanstelling behelsde 0,6 fte en duurde tot 1 oktober 2011. Per 1 oktober werd zij als projectmedewerkster jongeren benoemd voor een periode van twee jaar met een 0,6 fte aanstelling.

Diaken dr. Fred van Iersel werd op 1 april 2011 benoemd als diocesaan functionaris voor de sociale leer van de Kerk (0,5 fte). Dit is een nieuwe functie op het bisdom van Breda, die door de bisdomleiding werd ingesteld. Per 1 januari 2012 is Fred van Iersel op zijn verzoek 0,3 fte (12 uur) werkzaam voor het bisdom.

Per 1 mei 2010 trad mevrouw drs. Eveline van Ommering in dienst (0,5 fte) bij het bisdom voor het diocesane project 'De heilige Schrift verbeelden'. Met ingang van april 2011 werd dit een voltijds aanstelling. Op 1 mei 2012 loopt het project af.

Per 1 september 2011 trad de heer Hubert Janssen terug als diocesaan missiesecretaris (0,4 fte) van het bisdom van Breda. Hij was sinds september 2010 werkzaam als diocesaan missiesecretaris. Deze taak bleek op termijn niet te combineren met zijn overige werkzaamheden.

Per 1 januari 2012 werd de aanstelling van mevrouw drs. Leny van der Heijden-Scholten lic. (0,4 fte) als medewerker juridische zaken van het bisdom van Breda verlengd tot 1 juli 2012. Zij is sinds 1 oktober 2010 werkzaam op het bisdomkantoor als medewerker juridische zaken.

Per 1 januari 2012 is op zijn verzoek de aanstelling van de heer drs. Jos van Genugten, medewerker pastorale dienstverlening, verminderd tot 0,4 fte.

Per 1 februari 2012 is de aanstelling van diaken drs. Wim Tobé (0,5 fte) met twee jaar verlengd tot 1 februari 2014. Diaken Tobé werd per 1 februari 2010 voor twee jaar aangesteld als diocesaan functionaris voor de ondersteuning parochiële Caritasinstellingen.

AGENDA **BISSCHOP VAN DEN HENDE**

(BEZOEKEN EN VOORDRACHTEN)

2010

NOVEMBER

3 november	Voordracht bijeenkomst in het kader van de 'Week van het Boek' te Bergen op Zoom
4 november	Deelname aan het Allerheiligenberaad te Oosterhout
5 november	Diaconaal Werkbezoek aan Stichting de Wijngaerd te Made
7 november	Eucharistieviering in de H. Willibrorduskerk te Klein-Zundert vanwege 100-jarig bestaan van de kerk
7 november	Deelname aan Katholieke Jongerendag in 's-Hertogenbosch
10 november	Vormselvoorbereiding in parochiecentrum en H. Maria Hemelvaartkerk te Bavel
11 november	Deelname aan VPV-dag te Hoeven
15 november	Lezing voor de Bovendonk Academie te Hoeven
16 november	Overleg met dekenaaitsbesturen in Rilland-Bath
17 november	Kennismakingsgesprek met vormelingen in Zevenbergschen Hoek
21 november	Inzegening Christoffelbeeld en vespers in Zierikzee
22/26 november	Verzorgen van retraite voor priesters, diakens en religieuzen in de abdij van Postel
26 november	Deelname aan de faculteitsdag van de FKT te Tilburg
27 november	Vespers voor het ongebooren leven in de H. Michaelkerk te Breda
28 november	Inzegenen koorbanken in de Sacramentskerk te Breda
28 november	Jongerenviering te Oudenbosch met ontmoeting en geloofsgesprek in het kader van de WJD
29 november	Vergadering van het bisdombestuur met het parochiebestuur van de Lieve Vrouweparochie te Bergen op Zoom in het kader van 'In de duizend gezichten van Uw volk'

DECEMBER

7 december	Deelname aan Frenckenprogramma te Hoeven
12 december	Eucharistie zusters Franciscanessen in de Catharinakapel te Bergen op Zoom

12 december	Roepingenvespers in de H. Antoniuskathedraal met de gebedskring roepingen
30 december	Deelname aan Taizé-ontmoeting te Rotterdam
31 december	Bezoek aan Onze Lieve Vrouweabdij te Oosterhout

2011

JANUARI

4 januari	Deelname aan het Frenckenprogramma te Hoeven
5 januari	Pontificale Hoogmis en lichtjesprocessie te Munstergeleen (H. Karel Houben)
9 januari	Startviering Sint Annaparochie te Steenbergem
9 januari	Deelname aan de nieuwjaarsbijeenkomst van de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk
10 januari	Nieuwjaarsbijeenkomst dekenaat Het Markiezaat
13 januari	Nieuwjaarsbijeenkomst dekenaat De Baronie
14 januari	Nieuwjaarsbijeenkomst dekenaat Zeeland
14 januari	Presentatie diocesane cijfers actie Kerkbalans
15 januari	Gesprek met deelnemers bij kloosterweekend voor onderwijsgeevenden in de abdij van Postel
17 januari	Bijeenkomst in het bisschopshuis voor pastorale beroepskrachten over christendom en jodendom
19 januari	Kennismaking met vormelingen Breda-West
22 januari	Kennismaking met vormelingen in Bergen op Zoom
23 januari	Jongerenviering te Bergen op Zoom met ontmoeting en geloofsgesprek in het kader van de WJD
26 januari	Voorzitten kapittel Congregatie 'Alles voor Allen' te Breda
28 januari	Aanwezig bij afscheid professor Rikhof in Tilburg (FKT)
29 januari	Ontmoeting met vormelingen van de parochies regio Rucphen

AGENDA **BISSCHOP VAN DEN HENDE**

(BEZOEKEN EN VOORDRACHTEN)

30 januari	Aanwezig bij de viering van de goddelijke liturgie van de Byzantijnse geloofsgemeenschap te Roosendaal
31 januari	Vergadering van het bisdombestuur met het samenwerkingsverband Oost-Zeeuws-Vlaanderen in het kader van 'In de duizend gezichten van Uw volk'

FEBRUARI

1 februari	Eucharistieviering met deelnemers Frenckenprogramma op Bovendonk
5 februari	Bezoek aan zusters franciscanessen van st. Catharina te Bergen op Zoom
6 februari	Eucharistieviering Onze Lieve Vrouweabdij te Oosterhout
9 februari	Deelname aan interreligieuze dialogowandeling te Amsterdam
11 februari	Deelname aan de DPR te Hoeven
14 februari	Bijeenkomst in het kader van 'In de duizend gezichten van Uw volk' met de parochies van Bavel, Ulvenhout en de Jeruzalemparochie te Breda
15 februari	Priesterraad te Hoeven
16 februari	Kennismaking met vormelingen uit Dongen
20 februari	Jongerenviering te Terneuzen met ontmoeting en geloofsgesprek in het kader van de WJD
21 februari	Vergadering van het bisdombestuur met het samenwerkingsverband Boven de Schelde in het kader van 'In de duizend gezichten van Uw volk'
25 februari	Diaconaal werkbezoek aan de Voedselbank te Breda

MAART

5 maart	Avond met voordracht voor studenten Priester- en Diakenopleiding Bovendonk
6 maart	Eucharistieviering in kader koorjubileum De Goede Herder te Roosendaal
10 maart	Bezoek aan Pools Museum te Breda
12 maart	Bezoek aan Onze Lieve Vrouweabdij te Oosterhout
13 maart	Celebrant mediaviering te Halsteren

16 maart	Lezing over de sociale leer van de Kerk voor de Ridders van het Heilig Graf, afdeling West-Brabant in Hoeven
18 maart	Bijeenkomst met voordracht in Halsteren naar aanleiding van de mediavieringen, in samenwerking met Leo Fijen
21 maart	Vergadering van het bisdombestuur met de parochies Dongen-Rijen in het kader van 'In de duizend gezichten van Uw volk'.
22 maart	Bezoeken aan Oost-Zeeuws-Vlaanderen
22 maart	Ontmoeting en gesprek over de sociale leer van de Kerk met (inter)parochiële caritas instellingen dekenaat De Baronie
23 maart	Deelname aan Dialoogontmoeting Christenen-Hindoes over duurzaamheid, Den Haag
24 maart	Aanwezig bij start restauratie H. Laurentiuskerk te Dongen
27 maart	Eucharistieviering bij gelegenheid van het 210-jarig bestaan van de zusters Franciscanessen van Dongen
28 maart	Aanwezig bij bijeenkomst Antoniushuis met vespers, bezinning, aanbidding en completen

APRIL

4 april	Bijeenkomst in het kader van 'In de duizend gezichten van Uw volk' met de H. Catharinaparochie in Oosterhout
5 april	Overweging voor Radio Maria
5 april	Ontmoeting en gesprek over de sociale leer van de Kerk met (inter)parochiële caritas instellingen van dekenaat Het Markiezaat
6 april	Studiemiddag Diocesane Katholieke Schoolraad (DKSR)
6 april	Ontmoeting en gesprek over de sociale leer van de Kerk met (inter)parochiële caritas instellingen dekenaat Zeeland
11 april	Vespers, bezinning, aanbidding en completen Antoniushuis
13 april	Ouderenpastoraat in Dussen
13 april	Oecumenische Vesperviering in de Lucaskerk te Breda/Haagse Beemden
14 april	Lunch in het kader van vastenestafette met medewerkers bisdomkantoor

AGENDA **BISSCHOP VAN DEN HENDE**

(BEZOEKEN EN VOORDRACHTEN)

16 april	College over sacrament van boete en verzoening op de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk
20 april	Christmaviering in Kloosterzande
28 april	Deelname aan receptie in 's-Gravenhage bij gelegenheid van de pauskeuze

MEI

1 mei	Eucharistie bij gelegenheid van verjaardag pauskeuze, Den Haag
2 mei	Eucharistieviering bij gelegenheid zaligverklaring paus Johannes Paulus II in de H. Antoniuskathedraal, in samenwerking met de Poolse parochie H. Maximilian Kolbe
3 mei	Eucharistieviering in kapel Onze Lieve Vrouw ter Eecken met zegenen vaandel
7 mei	College over het sacrament van boete en verzoening op de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk
7 mei	Informatiedag in samenwerking met rector Schnell op de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk
7 mei	Eucharistieviering bij gelegenheid van 850-jarig bestaan parochie Hengstdijk
8 mei	Afscheidsviering bij gelegenheid vertrek franciscanessen van de H. Elisabeth uit Mater Dei
10 mei	Persontmoeting in Zeist naar aanleiding van de bekendmaking van de benoeming tot bisschop van Rotterdam door paus Benedictus XVI
13 mei	Antoniusacademie over de waarde van de arbeid
15 mei	High-tea in bisschopshuis in het kader van de WJD
15 mei	Roepingenvesper van de gebedskring roepingen in de H. Antoniuskathedraal te Breda
16 mei	Bijeenkomst in het bisschopshuis voor pastorale beroepskrachten over pastoraat en de financiën van de parochie
17 mei	Ontmoeting met de diakenkring, Roosendaal
29 mei	Jongerenviering te Goes met ontmoeting en geloofsgesprek in het kader van de WJD
30 mei	Bijeenkomst in de Grote Kerk te Breda i.v.m. het kapittel van de Grote Kerk
31 mei	Bezoek aan gemeenschap Chemin Neuf te Oosterhout
31 mei	Eucharistieviering in Zegge in verband met afsluiting meimaand

JUNI

5 juni	Eucharistieviering en deelname aan slotmanifestatie van jongerenkorenfestival te Rijsbergen
7 juni	Laatste Priesterraad
11 juni	Eucharistie bij gelegenheid 70-jarig priesterfeest bisschop H. Ernst
11 juni	Bijeenkomst met vormelingen parochie De Bron
15 juni	Ontvangst prijswinnaars kerkbalans in H. Antoniuskathedraal te Breda
15 juni	Avond met ouders vormelingen parochie Dongen
17 juni	DPR te Hoeven
18 juni	Eucharistieviering bij gelegenheid van afscheid mgr. A. van Luyn als bisschop van Rotterdam
19 juni	Ontmoeting met vormelingen in de H. Antoniuskathedraal
19 juni	Jongerenviering met geloofsgesprek en ontmoeting in het kader van de WJD in de H. Antoniuskathedraal te Breda
20 juni	Vergadering van het bisdombestuur met de regio Dongemond in het kader van 'In de duizend gezichten van Uw volk'
22 juni	Vesperviering Gilde van de Niervaert in Breda
23 juni	Processie en eucharistieviering in kader van Sacramentsdag en Dag van de Bedevaart
24 juni	Lunch met medewerkers Katholiek Nieuwsblad
24 juni	Diaconaal werkbezoek aan Zeeland (Oostburg) rond het thema vergrijzing en ontgroening
26 juni	Eucharistieviering en deelname aan de Maria Ommegang te Bergen op Zoom

JULI

2 juli	Inbezitname bisschopszetel van Rotterdam
3 juli	Aanwezig bij Symposium Priester- en Diakenopleiding Bovendonk in verband met afscheid van pater Ben Stoffels sj als spiritueel

AGENDA **BISSCHOP VAN DEN HENDE**

(BEZOEKEN EN VOORDRACHTEN)

10 juli	Heiligdomsvaart te Maastricht
14 juli	Eucharistieviering in Sacramentskerk te Breda in verband met ziekentriduüm
15 juli	Bezoek aan de Onze Lieve Vrouweabdij te Oosterhout
21 juli	Bezoek aan benedictijnen te Teteringen
24 juli	Uitreiking Bonifaciuspenning te Zuidhorn
31 juli	Eucharistieviering Onze Lieve Vrouweabdij te Oosterhout

AUGUSTUS

7 augustus	Uitzwaaien WJD-gangers van bisdom Breda te Breda
8/23 augustus	Deelname aan de WJD in Madrid
28 augustus	Pontificale eucharistieviering Gildekringdag Baronie en Markiezaat in Terheijden

SEPTEMBER

1 september	Eucharistieviering in klooster Mariadal te Roosendaal in verband met afscheid van de zusters van dit huis en overbrengen stoffelijk overschot van Mère Joseph (stichteres van de congregatie) naar huize Sint Elisabeth te Roosendaal
2 september	Opening studiejaar Priester- en Diakenopleiding Bovendonk te Hoeven
5 september	Aanwezig bij opening Academisch studiejaar Tilburg University
9 september	Ontmoeting met de economen van de Nederlandse bisdommen in Bovendonk te Hoeven
11 september	Openingsvespers Algemeen Kapittel broeders van Huijbergen
12 september	Bijeenkomst in het bisschopshuis voor pastorale beroepskrachten over de sociale leer van de Kerk
14 september	Aanwezig bij het 100-jarig bestaan Nederlandse provincie SCJ, Etten-Leur
20 september	Deelname symposium in H. Martinuskerk te Princenhage over toekomst van de parochie
25 september	Eucharistieviering in Molenschot, b.g.v. voltooiing restauratie

28 september	Deelname aan studiebijeenkomst over het sacrament van de wijding, Bovendonk te Hoeven (onderdeel van de Week van de sacramenten 26 september - 2 oktober)
29 september	Inzegening r.-k. basisschool de Verrekijker te Bergen op Zoom
29 september	Werkbezoek aan Meersel-Dreef over het sacrament van boete en verzoening (onderdeel van de Week van de sacramenten 26 september - 2 oktober)
30 september	Studiemiddag te Huijbergen over het huwelijk (onderdeel van de Week van de sacramenten 26 september - 2 oktober)

OKTOBER

1 oktober	Diocesane vormelingsdag Lopend Vuurtje te Bergen op Zoom (onderdeel van de Week van de sacramenten 26 september - 2 oktober)
2 oktober	Eucharistieviering en gesprek met acolieten in H. Antoniuskathedraal te Breda (onderdeel van de Week van de sacramenten 26 september - 2 oktober)
3 oktober	Vergadering van het bisdombestuur met de regio Midden en West-Zeeuws-Vlaanderen in het kader van 'In de duizend gezichten van Uw volk'
8 oktober	Eucharistieviering in Wagenberg in verband met afronding restauratie kerk
10 oktober	Vergadering van het bisdombestuur met de parochie uit Etten-Leur in het kader van 'In de duizend gezichten van Uw volk'
13 oktober	Personeelsuitstap medewerkers bisdomkantoor
14 oktober	Eucharistieviering met presentatie pastoraal team voor Roosendaal in de Moeder Godskerk te Roosendaal
16 oktober	Reünie WJD met jongerenviering, ontmoeting en geloofsgesprek te Bergen op Zoom
17 oktober	Eucharistieviering Onze Lieve Vrouweabdij te Oosterhout in verband met eeuwfeest kerkwijding
18 oktober	Ontmoetingsdag Nederlandse en Vlaamse bisschoppen in Roermond
20 oktober	Deelname aan bezoek Bredase diakenkring aan Rotterdam
22/29 oktober	Bisdombedevaart 2011 naar Assisi en Padua

AGENDA **BISSCHOP VAN DEN HENDE**

(BEZOEKEN EN VOORDRACHTEN)

NOVEMBER

6 november	Deelname aan Katholieke Jongerendag in 's-Hertogenbosch
10 november	Bezoek aan de witte paters te Dongen
10 november	Pontificale eucharistieviering Gildekringdag Baronie en Markiezaat in Terheijden
13 november	Eucharistieviering in verband met 750-jarig bestaan geloofsgemeenschap H. Martinus te Breda/Princenhage
13 november	Jongerenviering met ontmoeting en geloofsgesprek in het kader van de WJD
14 november	Vergadering van het bisdombestuur met de parochies uit Roosendaal in het kader van 'In de duizend gezichten van Uw volk'
15 november	Inleiding en eucharistieviering bij Frenckenprogramma over de spiritualiteit van pastorale beroepskrachten rond eucharistie
16 november	Afscheidsreceptie van de nuntius mgr. Bacqué in 's-Gravenhage
17 november	Bijeenkomst 'Hoger Huis Kerkmuziek', bisschopshuis Breda
21 november	Inleiding Bovendonk Academie over het Woord van God, te Hoeven
24 november	Startbijeenkomst commissie kerkelijke gebouwen bisdom van Breda
28 november	Aanwezig bij de afsluitende bijeenkomst met de deelnemers van de Basiscursus parochiebestuur, bisdomkantoor te Breda

DECEMBER

2/5 december	Bezoek aan Friezenkerk te Rome
10 december	Medeconsecrator mgr. dr. J. Hendriks tot (hulp)bisschop van het bisdom Haarlem-Amsterdam, te Hilversum
11 december	Jongerenviering met ontmoeting en geloofsgesprek in het kader van de WJD
11 december	Roepingenvesper van de gebedskring roepingen in de H. Antoniuskathedraal te Breda
12 december	Inleiding bij de diocesane presentatie van het boek van kardinaal Kasper over de vruchten van de oecumene, St. Paulusabdij te Oosterhout
17 december	Opname geloofsgesprek over Vaticanum II, een interview met Leo Fijen (uitzending zondag 8 januari 2012)

17 december	Kerstviering 'Lessons and carols' in de H. Gertrudiskerk te Bergen op Zoom
18 december	Bedankbijeenkomst vanwege de bisdombedevaart 2011 voor pastorale medewerkers en busleiders

2012

JANUARI

8 januari	Nieuwjaarsbijeenkomst Priester- en Diakenopleiding Bovendonk met inzegening van de grote kapel van Bovendonk na restauratie 2011
9 januari	Nieuwjaarsbijeenkomst dekenaat Het Markiezaat
14 januari	Inleiding en gesprek tijdens kloosterweekend voor onderwijsgevenden in abdij van Postel, over de roeping en de last van het leiderschap
15 januari	Landelijke opening Week voor de eenheid in de St. Paulusabdij te Oosterhout
16/18 januari	Verzorgen retraite voor priesters en diakens uit bisdom Groningen-Leeuwarden, te Doetinchem
20 januari	Presentatie diocesane cijfers kerkbalans
20 januari	Diaconaal werkbezoek aan de KMA te Breda
21 januari	Eucharistieviering in verband met samenvoeging van parochies tot de parochie Maria Sterre der Zee in Koewacht.
23 januari	Inleiding bij de bijeenkomst 'In vrijheid herboren' te Utrecht
28 januari	Inbezitname kathedrale zetel door mgr. dr. J.W.M. Liesen

FINANCIËLE PARAGRAAF

Financiële paragraaf

De jaarrekening 2010 is gecontroleerd door ABAB Accountants B.V.. Daarnaast wordt de jaarrekening voorgelegd aan het Kathedraal Kapittel en de Diocesane Raad voor Economische Aangelegenheden (DREA). Uiteindelijk stelt de bisschop de jaarrekening vast.

De jaarrekening 2010 is afgesloten met een negatief exploitatieresultaat. Er zijn een aantal opvallende kosten in 2010 die niet voorzien zijn in de begroting. Voor het project 'In de duizend gezichten van Uw volk' worden onderzoeken gedaan naar de kosten van het groot onderhoud van de kerkgebouwen voor de komende dertig jaar. In 2010 bedragen deze kosten € 194.000. Daarnaast heeft het bisdombestuur besloten om € 100.000 bij te dragen aan de restauratie van de grote kapel van Bovendonk. Voorts is € 50.000 bijgedragen aan landelijke onderzoekskosten.

De opbrengst beleggingen is een belangrijk onderdeel van de inkomsten, mede gezien de hoogte van de effectenportefeuille. In 2006 is een beleggingsstatuut opgesteld en door de bisschop goedgekeurd. In het beleggingsstatuut is opgenomen dat de middelen belegd worden op basis van een defensief doelrisicoprofiel.

Het ongerealiseerde koersresultaat op aandelen is als bijzondere post afzonderlijk in de resultatenrekening vermeld. Het gerealiseerde koersresultaat is onder opbrengst effecten verantwoord.

De begroting 2012 sluit met een negatief saldo van € 110.000. In de begroting is rekening gehouden met een verlaging van de 'bijdrage caritasinstellingen' vanwege de lage rentestand en is rekening gehouden met de verhoogde bijdrage van het bisdom van Breda aan landelijke onderzoekskosten en het Meldpunt Seksueel Misbruik RKK.

De begroting is goedgekeurd door de DREA onder de voorwaarde dat er maatregelen worden genomen om dit tekort terug te brengen. Voor 2013 moet dan weer tot een sluitende begroting gekomen worden.

De jaarrekening 2010 is overeenkomstig richtlijn 640 voor jaarverslaglegging voor organisaties zonder winststreven opgesteld.

G.R.M. de Rooij
Econoom bisdom van Breda

BALANS PER 31 DECEMBER 2010

	31-12-2010	31-12-2009
ACTIVA	€€	€€
Vaste activa	8.914.371	8.783.833
Beleggingen	22.806.104	16.565.145
Leningen parochies en instellingen	1.056.463	1.164.848
Vorderingen	1.037.489	753.073
Geldmiddelen	295.018	386.349
	34.109.445	27.653.249
PASSIVA		
Vermogen	12.180.013	12.471.966
Bestemmingsfondsen	482.638	401.326
Voorzieningen	286.313	453.747
Kortlopende schulden	21.160.481	14.326.210
	34.109.445	27.653.249

EXPLOITATIEREKENING 2010

	Werkelijk 2010	Begroot 2010	Werkelijk 2009
BATEN	€	€	€
Opbrengst beleggingen	1.286.555	1.030.000	801.663
Solidariteitsfonds parochies	1.514.223	1.475.000	1.479.498
Bijdrage caritasinstellingen	347.493	359.000	358.203
Projectsubsidies	250.586	245.000	176.646
Doorberekende loonkosten	84.045	143.000	88.113
Overige opbrengsten	181.239	218.700	602.652
	3.664.141	3.470.700	3.506.774
LASTEN			
Persoonskosten	1.926.260	1.982.400	1.740.110
Huisvestingskosten	154.145	198.000	191.472
Kantoor- en administratiekosten	135.173	147.000	135.340
Programmakosten	345.606	111.000	160.981
Bijdrage aan derden	434.785	382.100	389.241
Rentelasten	709.493	500.000	532.328
Overige kosten	270.490	192.800	186.140
	3.975.952	3.513.300	3.335.612
Saldo baten en lasten	-311.811	-42.600	171.162

Ongerealiseerd koersresultaat	205.351		371.781
Mutatie voorzieningen / fondsen	27.212	55.000	59.451
Restauratie kapel Bovendonk	-100.000		
Saldo bijzondere baten en lasten	132.563	55.000	431.232
EXPLOITATIERESULTAAT	-179.248	12.400	602.394

BEGROTING 2012			
	Begroting 2012	Begroot 2011	Werkelijk 2010
	€	€	€
BATEN			
Opbrengst beleggingen	1.137.400	1.121.400	1.286.555
Solidariteitsfonds parochies	1.520.000	1.480.000	1.514.223
Bijdrage caritasinstellingen	282.000	309.000	347.493
Projectsubsidies	210.000	260.000	250.586
Doorberekende loonkosten	175.000	159.000	84.045
Overige opbrengsten	209.700	224.700	181.239
	3.534.100	3.554.100	3.664.141
LASTEN			
Persoonskosten	1.961.100	1.985.400	1.926.260
Huisvestingskosten	156.000	197.700	154.145
Kantoor- en administratiekosten	156.300	138.800	135.173
Programmakosten	98.000	127.000	345.606
Bijdrage aan derden	418.200	393.200	434.785
Rentelasten	600.000	585.000	709.493
Overige kosten	272.500	211.000	270.490
	3.662.100	3.638.100	3.975.952
Saldo baten en lasten	-128.000	-84.000	-311.811
Ongerealiseerd koersresultaat	-	-	205.351
Mutatie voorzieningen/fondsen	18.000	50.000	27.212
Restauratie Kapel Bovendonk	25.000	-	-100.000
Saldo bijzondere baten en lasten	18.000	50.000	132.563
EXPLOITATIERESULTAAT	-110.000	-34.000	-179.248

BIJLAGE 1

FONDSEN VAN HET BISDOM TEN BEHOEVE VAN DE PRIESTER- EN DIAKENOPLEIDING

Fondsen van het bisdom ten behoeve van de priester- en diakenopleiding

- **Mgr. Frenckenstichting: diocesaan**
De Mgr. Frenckenstichting richt zich op giften van mensen uit het bisdom voor de priesteropleiding. Banknr. 6684.30.907 t.n.v. Frenckenstichting, Breda
- **Priester- en diakenopleiding Bovendonk: landelijk**
De Priester- en Diakenopleiding Bovendonk richt zich landelijk op mensen die willen bijdragen aan de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk, waaronder oud-studenten en hun parochianen. Bankgiro 25.80.680 t.n.v. stichting PDOB te Breda
- **Opleidingsfonds priesters en diakens bisdom van Breda: diocesaan en landelijk**
Het Opleidingsfonds richt zich onder meer via de gebedskring roepingen op het stimuleren van giften door mensen uit het bisdom. Banknr. 1027.79.147 t.n.v. Bisdom van Breda Opleidingsfonds priesters en diakens

De gebedskring roepingen komt tweemaal per jaar bijeen: in het voorjaar op Roepingen-zondag en in het najaar. Aanmelden kan via [E gebedskringroepingen@bisdombreda.nl](mailto:E_gebedskringroepingen@bisdombreda.nl) of T 076 5223444.

BIJLAGE 2

OVERZICHT 'IN DE DUIZEND GEZICHTEN VAN UW VOLK'

Overzicht 'In de duizend gezichten van Uw volk'

In onderstaande tabel wordt de voortgang aangegeven van het beleidstraject 'In de duizend gezichten van Uw volk'. Het proces is gericht op maximale samenwerking en op samenvoeging van parochies en geeft een inhoudelijke impuls aan parochies op de zes beleidsterreinen geloof, pastoraat, personeel, financiën, gebouwen, besturen.

ACTIVITEIT ^{*1}	MIJLPAAL	% PER 13-1-2012
1 presentatie samenwerkingsverbanden parochies door bisdom	nieuwe verbanden bekend bij parochies	100%
2 regionale projectgroepen gevormd en maken stappenplannen	regionale projectgroepen gevormd en stappenplannen ingediend	100% ^{*2}
3 gesprek samenwerkingsverbanden en bisdomleiding voor akkoord stappenplan	stappenplan geaccordeerd	100% ^{*3}
4 inventarisatie op beleidsterreinen	kwantitatieve inventarisatie afgerond	80% ^{*4}
5 toets aan bisdombeleid vitale parochies	kwalitatieve inventarisatie (keurmerk) ingevuld	65% ^{*5}
6 resultaten inventarisatie en toets besproken met bisdombestuur	vervolgafspraken samenwerking en vitaliteit gemaakt	60%
7 toetsing parochieplannen door bisdom	gemaakte afspraken adequaat verwerkt in parochieplan	15%

^{*1} Activiteiten conform het schema uit het bisdommagazine 'Kwaliteit van Parochies', maart 2009, p. 11.

^{*2} Eén samenwerkingsverband (swvb) heeft geen projectgroep i.v.m. specifieke omstandigheden.

^{*3} Twee samenwerkingsverbanden hebben een mondeling overeengekomen plan van aanpak.

^{*4} 80% (16 swvb) heeft inventarisatie voltooid, 15% (3 swvb) is met inventarisatie bezig.

^{*5} 65% heeft kwantitatieve inventarisatie voltooid, 10% is met kwalitatieve inventarisatie bezig, 10% heeft kwalitatieve inventarisatie in voorbereiding.

BIJLAGE 3

OVERZICHT PRIESTERS, DIAKENS EN PASTORAAL WERK(ST)ERS

Overzicht priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers werkzaam in het parochiepastoraat

Onderstaand overzicht geeft een beeld van het verwachte verloop in het aantal priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers dat werkzaam zal zijn in de parochies in het bisdom van Breda.

	2012	2015	2020
PRIESTERS	32	35	27
DIAKENS	15	14	12
PASTORAAL WERK(ST)ERS	51	49	28
TOTAAL	98	98	67

Aandachtspunten:

Bij deze cijfers is rekening gehouden met een instroom van 6 priesters, 2 diakens, 5 pastoraal werk(st)ers voor het parochiepastoraat in de loop van 6 jaar, op basis van het aantal personen dat momenteel de toeleiding volgt.

Voor pastoraal werk(st)ers is er vanuit gegaan dat zij tot 65 jaar doorwerken en voor priesters en diakens dat zij tot 75 jaar doorwerken.

Daarbij geldt dat in:

2015

9 van de 35 priesters boven de 65 jaar zijn, 5 van de 14 diakens boven de 65 jaar zijn.

2020

13 van de 27 priesters boven de 65 jaar zijn, 7 van de 12 diakens boven de 65 jaar zijn.

BIJLAGE 4

BRIEF BISCHOP VAN DEN HENDE OP 10 MEI 2011

Brief bisschop Van den Hende op 10 mei 2011

Aan: de priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers en alle parochianen
in het bisdom van Breda

Secretariaat bisdomleiding
secr.bisdomleiding@bisdombreda.nl

Kenmerk: 43/25/11

Betreft: Benoeming tot bisschop van Rotterdam aanvaard

Breda, 10 mei 2011

Geachte medewerkers in het pastoraat en geachte medegelovigen van het bisdom van Breda,

Vijf jaar geleden benoemde paus Benedictus XVI mij tot bisschop-coadjutor in het bisdom van Breda. Een jaar later, eind oktober 2007, volgde de benoeming tot tiende bisschop van Breda. Vandaag, dinsdag 10 mei 2011, is bekend gemaakt dat de paus mij benoemt tot bisschop van Rotterdam.

In de vijf jaren dat ik in uw midden mijn opdracht als coadjutor en als bisschop van Breda mocht vervullen met uw aller medewerking, had ik de gelegenheid intensief met de Kerk van Breda kennis te maken en op te trekken. Het bisdom van West-Brabant en Zeeland is mij in korte tijd vertrouwd geworden. Het diocees ligt mij werkelijk na aan het hart.

Zoals ik in 2006 vertrok uit het bisdom Groningen-Leeuwarden, zo wordt mij ook nu weer gevraagd -wanneer een opvolger in Breda wordt benoemd- te vertrekken uit het bisdom Breda.

Op zaterdag 2 juli 2011 treed ik aan als de vijfde bisschop van het bisdom Rotterdam. Daar zal ik dan de bisschopszetel in bezit nemen. Dat betekent dat ik die dag zal terugtreden als bisschop van Breda. Maar van harte blijf ik nog een tijdje met u verbonden, totdat mijn opvolger in Breda zal aantreden.

Ja zeggen in geloof als diaken, priester en bisschop ligt in elkaars verlengde. Dat heb ik gezegd tijdens de persconferentie op 9 september 2006, bij mijn start in Breda. Dat de weg van je roeping steeds weer nieuwe stappen vraagt wordt op indringende manier zichtbaar nu ik het verzoek van de paus heb aanvaard om bisschop van Rotterdam te worden. Ook dit nieuwe 'ja' ligt in het verlengde van het eerste.

Wanneer je ergens als bisschop begint is het een vereiste dat je de ontvangen herderlijke opdracht verricht met heel je hart. Nu ik t.z.t. uit Breda vertrek, betekent het loslaten van de inmiddels opgebouwde band met het bisdom een hele klus. Het vraagt een stap in geloof.

Graag ben ik de komende tijd nog met u verbonden. Daarna blijft van harte de onderlinge verbondenheid in gebed, zoals ik die band ook mag bewaren met mijn oorspronkelijke bisdom Groningen-Leeuwarden. Wat mij betreft is het nimmer een kwestie van 'uit het oog uit het hart'! Bovendien: ten diepste blijven we allen deel uit maken van dezelfde wereldwijde Kerk van Christus.

Ik heb mij in het bisdom van Breda van harte ingezet voor het roepingenpastoraat, de catechese en de viering van de sacramenten, voor een bisdombreed engagement waar het gaat om de sociale leer van de Kerk in de samenleving van nu, en voor de intensivering van samenwerking en samenvoeging van parochies met het geloof voorop als onze grootste rijkdom en drijfveer.

Op weg naar Pinksteren, wens ik ons allen de nodige inspiratie toe van de heilige Geest. 'Oremus pro invicem' (laten wij blijven bidden voor elkaar)!

+ J. van den Hende
bisschop van Breda

Bijlagen

- Persbericht bisdom van Breda 'Paus Benedictus XVI benoemt bisschop Van den Hende tot bisschop van Rotterdam'
- Pdf artikel bisdommagazine 2011-2: 'Vijf jaar bisschop Van den Hende: Roeping, sacramenten en de sociale leer van de Kerk'